ANA BÖLÜM

YAZIM VE NOKTALAMA

2. Noktalama Kullanımı

Noktalama işaretleri, yazıda anlamı, cümle sınırlarını, seslenmeyi ve sözler arasındaki ilişkileri belirginleştiren işaretlerdir.

2.1 Nokta

Nokta, bildirme cümlesinin bittiğini gösteren ve sıra sayıları gibi başka görevlerde de kullanılan işarettir.

- Bildirme cümlesini tamamlar.
- Saatlerde ve bazı kısaltmalarda da kullanılır.
- Tamamlanmış bildirme cümlesini bitirir; her başlık veya görsel altı sözüne nokta konmaz.
- Sıra sayılarını, bazı kısaltmaları, rakamla verilen tarih bileşenlerini ve saat-dakika ayrımını gösterebilir: 3., Dr., 12.05.2026, 14.30.
- Ay adı yazıyla verilirse tarih arasına nokta konmaz: 12 Mayıs 2026. Noktanın hangi görevde olduğu bağlamdan belirlenir.

ÖRNEK

Bugün eve döndük.

AÇIKLAMA

Bildirme cümlesi biter.

ÖRNEK

Saat 08.30 oldu.

AÇIKLAMA

Saat ve dakika ayrılır.

ÖRNEK

Yarışta 3. sırayı aldı.

AÇIKLAMA

Sayının ardından nokta sıra anlamı verir.

ÖRNEK

Ders bitti.

AÇIKLAMA

Bildirme cümlesinin sonunda nokta kullanılır.

2.2 Virgül

Virgül, eş görevli sözleri, sıralı cümleleri veya hitapları ayırmak gibi görevler üstlenen işarettir.

- Eş görevli ögeleri, sıralı cümleleri veya ara sözleri ayırabilir.
- Eş görevli unsurları ve sıralı cümleleri ayırabilir; ara sözün veya ara cümlenin iki yanına konabilir. Bir cümlenin her duraklama yerine virgül konmaz.
- Hitap sözlerinden, evet/hayır gibi onay-ret sözlerinden ve özne olan bu/şu/o zamirlerinden sonra anlamı belirginleştirebilir.
- Uzun cümlede yüklemden uzaklaşmış özneyi belirtmek veya anlam karışmasını önlemek için kullanılabilir. Her özne ile yüklem arasına konması zorunlu değildir.
- Virgül; ondalık sayıda tam ve kesir kısmını, kaynak künyesinde bilgileri ayırmak için de kullanılır.
- Tekrarlı bağlaçların parçalarının arasına ve ve/veya/yahut bağlaçlarının iki yanına sırf bağlaçtan dolayı virgül konmaz.
- Tek bir zarf-fiilden, şart ekinden ve zaman bildiren mi yapısından sonra otomatik virgül kullanılmaz. Birbirine paralel art arda zarf-fiil gruplarının ayrıldığı özel kullanımlar ayrıca incelenir.

ÖRNEK

Çantada kalem, defter, silgi var.

AÇIKLAMA

Eş görevli adlar sıralanmıştır.

ÖRNEK

Ali, kardeşim, geliyor.

AÇIKLAMA

Ara söz iki virgül arasındadır.

ÖRNEK

Elma, armut ve üzüm aldık.

AÇIKLAMA

Eş görevli ögeler virgülle ayrılır. “Ve”den önce ek virgül kullanılmaz.

ÖRNEK

Arkadaşlar, buraya bakın.

AÇIKLAMA

Hitabın ardından virgül gelir.

2.3 Noktalı virgül

Noktalı virgül, özellikle içinde virgül bulunan grupları veya bu yapıdaki sıralı cümleleri birbirinden ayıran işarettir.

- İçinde virgülle ayrılan ögeler bulunan grupları veya belirli sıralı cümleleri ayırır.
- Her uzun duraklamada kullanılmaz.

- İçinde virgül bulunan tür veya takımları birbirinden ayırır: Ece, Mert, Can bir takımda; Ada, Deniz, Nil öteki takımda.
- Ögeleri arasında virgül olan sıralı yargıların sınırını belirginleştirebilir. Sırf cümle uzadığı için kullanılmaz.
- Bir açıklamayı başlatma işlevi iki noktaya aittir; noktalı virgül açıklama veya örnek listesi başlatmanın genel işareti değildir.

ÖRNEK

Birinci sırada Ada, Ali; ikinci sırada Ece, Can oturuyor.

AÇIKLAMA

İki gruptaki kişi adları kendi içlerinde virgülle ayrılmıştır. Noktalı virgül grupların sınırını gösterir.

ÖRNEK

"İlk takımda Ada, Ali; ikinci takımda Ece, Can vardı."

AÇIKLAMA

Noktalı virgül iki grubu ayırır. Yazıda kendinden önceki söze bitişir.

ÖRNEK

Bir sepete elma, armut; öbürüne erik, kiraz koyduk.

AÇIKLAMA

İçlerinde virgül bulunan gruplar noktalı virgülle ayrılmıştır.

ÖRNEK

Mert, Ece ve Can yürüdü; Ali, Seda ve Nil koştu.

AÇIKLAMA

Virgüllü iki grup içeren sıralı cümleler noktalı virgülle ayrılır.

2.4 İki nokta

İki nokta, ardından açıklama, örnek veya doğrudan konuşma geleceğini gösterebilen işarettir.

- Kendisinden sonra örnek, liste veya açıklama verilen cümlenin sonunda kullanılır.
- Kendisinden sonra açıklama, örnek veya doğrudan aktarılacak söz gelen uygun cümlelerin sonuna konur.
- Sonraki bölüm bağımsız bir cümleyse büyük harfle başlar. Yalnız örnek sözcüklerin sıralandığı bölümde özel ad yoksa küçük harfle başlanır.
- Dramatik metinlerde konuşan kişinin adından sonra ve matematikte bölme işleminde de kullanılabilir.

ÖRNEK

İki şey aldım: kalem ve defter.

AÇIKLAMA

Listeye geçilir.

ÖRNEK

Kararım şu: Yarın gidiyorum.

AÇIKLAMA

Kararın içeriği açıklanır.

ÖRNEK

Çantamda üç şey var: kalem, defter ve silgi.

AÇIKLAMA

İki nokta, açıklanacak listeyi başlatır.

ÖRNEK

Görevli seslendi: "Kapılar kapanıyor!"

AÇIKLAMA

Konuşmadan önce iki nokta kullanılır.

2.5 Üç nokta

Üç nokta, sözün tamamlanmadığını veya bir bölümünün çıkarıldığını gösteren işarettir.

- Tamamlanmamış sözlerde veya anlatımda bırakılan boşluklarda kullanılabilir.
- Anlatımın tamamlanmadığını veya sözün bilerek kesildiğini gösterebilir. Sayısının gelişigüzel çoğaltılması doğru değildir.
- Alıntıda çıkarılmış bölüm yay ayraç veya köşeli ayraç içinde üç noktayla gösterilebilir. Eksiltme, alıntının anlamını değiştirecek biçimde kullanılmamalıdır.
- Soru ve ünlem işaretinden sonra tamamlanmamış söyleyiş için iki nokta daha gelebilir: Ne oldu?.. Bu kullanımda toplam üç noktalama öğesi bulunur.

ÖRNEK

Önümüzde dağlar, ormanlar...

AÇIKLAMA

Sıralama tamamlanmamıştır.

ÖRNEK

Bir bilsen...

AÇIKLAMA

Sözün devamı okuyucuya bırakılmıştır.

ÖRNEK

O sessiz sokaklar, o taş evler...

AÇIKLAMA

Yüklemi söylenmeyen ifade üç noktayla biter.

ÖRNEK

Bir bilsen o gün neler oldu...

AÇIKLAMA

Sözün tamamı söylenmemiştir.

2.6 Soru işareti

Soru işareti, doğrudan sorulan sorunun sonunda kullanılan işarettir.

- Doğrudan soru bildiren cümlenin sonuna konur.
- Gerçek bir bilgi soran cümlelerde, soru sözcüğü bulunmasa da kullanılır. Buna karşılık dolaylı aktarılan soruyu içeren bildirme cümlesi otomatik olarak soru işareti almaz.
- Bilinmeyen veya kuşkulu tarih gibi bilgilerde ayraç içinde kullanılabilir. Soru sözcüğünün bağlama göre başka görevde olabileceği unutulmaz.

ÖRNEK

Saat kaç?

AÇIKLAMA

Bilgi istenmektedir.

ÖRNEK

Yarın gelecek misin?

AÇIKLAMA

Soru ekiyle soru sorulmuştur.

ÖRNEK

Seni kim çağırdı?

AÇIKLAMA

Çağıranın kim olduğu sorulduğu için cümle soru işareti alır.

ÖRNEK

Buraya neden geldin?

AÇIKLAMA

Sebep öğrenmek için doğrudan soru soruluyor.

ÖRNEK

Anahtar nerede?

AÇIKLAMA

Doğrudan sorunun sonunda soru işareti bulunur.

2.7 Ünlem işareti

Ünlem işareti, güçlü duygu, seslenme veya uyarı bildiren sözlerde kullanılan işarettir.

- Güçlü duygu, uyarı veya seslenmeyi belirtebilir.
- Sevinç, korku, şaşma, acıma ve güçlü seslenme gibi anlatımlarda kullanılabilir. Her emir cümlesinde zorunlu değildir.
- Alay veya küçümseme bildiren bir sözden sonra ayraç içinde kullanılabilir. Duygu işareti sözcüğün hemen arkasında veya cümlenin sonunda yer alabilir.

ÖRNEK

Eyvah, düştü!

AÇIKLAMA

Telaş vurgulanır.

ÖRNEK

Dikkat!

AÇIKLAMA

Uyarı belirginleşir.

ÖRNEK

Yaşasın, kazandık!

AÇIKLAMA

Sevinç bildiren cümleyi ünlem işareti tamamlar.

ÖRNEK

Dikkat, basamak var!

AÇIKLAMA

Uyarı güçlü bir seslenmeyle verilir.

2.8 Kesme işareti

Kesme işareti, belirli özel adlara, kısaltmalara veya rakamlara getirilen ekleri ayırmak gibi görevlerde kullanılır.

- Özel adlara gelen belirli çekim eklerini ve kısaltmalara gelen belirli ekleri ayırır.
- Her özel ada gelen her ek ayrılmaz.
- Özel adlara gelen iyelik, hâl ve bildirme eklerini ayırabilir: Ece'nin, Ankara'ya, Ahmet'tir. Sözcüğün ses uyumuna göre ek seçilir.
- Kurum ve kuruluş adlarına gelen ekler ayrılmaz: Türk Dil Kurumuna. Büyük harfli kurum kısaltmasında ise TDK'ye biçimindeki gibi kesme kullanılır.
- Özel addan türeten yapım eki, çokluk eki ve bunlardan sonra gelen ekler kesmeyle ayrılmaz: Türkçe, Ankaralılar, Türkçenin.
- Sayılara ve uygun kısaltmalara gelen ekleri ayırır: 2026'da, 5'inci. Sonunda nokta bulunan kısaltmada tekrar kesme kullanılmaz.
- Özel ad yerine geçen o zamiri özel ad sayılıp büyük yazılmaz ve eki kesmeyle ayrılmaz: onu, ona.
- Kesme, özel ada gelen çekim ekini belirli kurallarla ayırır. Yapım eki, çokluk eki ve bunlardan sonra gelen ekler özel adlarda ayrıca değerlendirilir. Kurum ve kuruluş adlarına gelen ekler ayrılmaz.

ÖRNEK

Ankara'ya gittim.

AÇIKLAMA

Yer adına yönelme eki getirilmiştir.

ÖRNEK

TBMM'nin açılışı.

AÇIKLAMA

Harf kısaltmasının eki ayrılmıştır.

ÖRNEK

2026'da tanıştılar.

AÇIKLAMA

Rakamla yazılan yıla gelen ek kesmeyle ayrılır.

ÖRNEK

Bursa'dan geldik.

AÇIKLAMA

Özel ada gelen çekim eki kesmeyle ayrılır.

2.9 Tırnak işareti

Tırnak işareti, başkasından aynen aktarılan sözün veya özellikle belirtilmek istenen bir ifadenin sınırlarını gösterir.

- Doğrudan aktarılan sözü veya metinde özel olarak belirtilen ifadeyi gösterir.
- Doğrudan aktarılan sözleri veya özellikle belirtilmek istenen ifadeleri gösterebilir. Tırnak içinde yeniden alıntı varsa tek tırnak kullanılabilir.
- Alıntının kendisine ait noktalama işareti kapanış tırnağının içinde kalır. Alıntının bir cümle mi söz grubu mu olduğu incelenir.
- Tırnakla belirtilen eser adına gelen ekte ayrıca kesme işareti kullanılmaz: "Küçük Prens"i okudum.

ÖRNEK

Ece, "Geliyorum." dedi.

AÇIKLAMA

Söz değiştirilmeden aktarılmıştır.

ÖRNEK

Yazıda "umut" sözcüğü yineleniyor.

AÇIKLAMA

İncelenen sözcük belirginleştirilmiştir.

ÖRNEK

Deniz "Biraz bekleyin." dedi.

AÇIKLAMA

Doğrudan aktarılan cümlenin noktası kapanış tırnağından önce gelir.

ÖRNEK

Ece "Hazır mısın?" diye sordu.

AÇIKLAMA

Soru işareti aktarılan soruya aittir ve tırnağın içinde kalır.

2.10 Tek tırnak işareti

Tırnak içindeki sözün içinde yeniden tırnakla belirtilmesi gereken bölümde tek tırnak kullanılabilir.

- Dış alıntının sınırı çift, onun içindeki alıntının sınırı tek tırnakla gösterilir.
- Tek tırnak ile özel adın ekini ayıran kesme işareti aynı görevde değildir.

ÖRNEK

Öğretmen, "Metindeki 'umut' sözcüğünü açıklayın." dedi.

AÇIKLAMA

Dıştaki doğrudan sözün içinde özellikle belirtilen sözcük tek tırnakla çevrilmiştir.

ÖRNEK

Ece, "Şairin 'yol' dediği nedir?" diye sordu.

AÇIKLAMA

İçte vurgulanan sözcük dış alıntıdan ayrılır.

ÖRNEK

Mert, "Yazıda 'gibi' edatını buldum." dedi.

AÇIKLAMA

Sözcük dış tırnağın içinde tek tırnakla gösterilmiştir.

ÖRNEK

Öğretmen, "Yazar 'Oku!' diyerek sesleniyor." dedi.

AÇIKLAMA

Alıntı içindeki kısa doğrudan söz tek tırnakla belirtilmiştir.

2.11 Kısa çizgi

Kısa çizgi, satır sonunda bölünen sözcüklerde, kök ve eklerin gösteriminde ve iki öge arasındaki ilişkiyi belirtmede kullanılan işarettir.

- Satır sonundaki hece bölünmesini veya dil bilgisinde kök ve ek gösterimini belirtebilir.
- Satır sonunda bölünen kelimede, ara sözün iki yanında, ek ve kök çözümlemesinde veya aralık/ilişki gösteriminde kullanılabilir.
- Kök gösterimindeki gel- ve ek gösterimindeki -di aynı çözümlemenin farklı işaretleridir. Kısa çizgi ile konuşma çizgisi birbirinin yerine kullanılmaz.
- Kısa çizgiyle uzun konuşma çizgisi farklıdır.

ÖRNEK

Satır sonunda ki- / sonraki satırda tap.

AÇIKLAMA

Sözcük hece sınırından bölünür.

ÖRNEK

gel- fiili.

AÇIKLAMA

Çizgi, fiil kökünü göstermeye yardım eder.

ÖRNEK

“gel-” bir fiil köküdür.

AÇIKLAMA

Fiil kökünün sonunda kısa çizgi kullanılır.

ÖRNEK

Ankara-İzmir seferi başladı.

AÇIKLAMA

İki yer arasındaki ilişki kısa çizgiyle gösterilir.

2.12 Uzun çizgi

Uzun çizgi, satır başına alınan konuşmaları göstermekte kullanılan işarettir. Konuşma çizgisi adıyla da bilinir.

- Konuşma satırının başında kullanılır.
- Konuşma çizgisi de denir.

ÖRNEK

— Günaydın!

AÇIKLAMA

Bir kişinin sözü başlar.

ÖRNEK

— Nasılsın?

AÇIKLAMA

Yeni konuşma sırası gösterilir.

ÖRNEK

— Birazdan dönerim.

AÇIKLAMA

Konuşanın sözleri uzun çizginin ardından başlar.

ÖRNEK

— Yolu biliyor musun?

AÇIKLAMA

Satır başındaki uzun çizgi konuşmayı gösterir.

2.13 Yay ayraç

Yay ayraç, metindeki ek bilgi, açıklama veya sahne yönergesi gibi tamamlayıcı unsurları göstermek için kullanılan işarettir.

- Metne ek bilgi, açıklama veya kısaltma ekler.
- Cümlenin yapısına doğrudan katılmayan açıklama, tarih veya sahne hareketini gösterebilir. Ayraç içindeki açıklamanın cümle olup olmaması noktalamasını etkiler.
- Alıntı sahibini ya da örneğe ilişkin kısa bilgiyi göstermek için de kullanılabilir. Ayraç, cümlede eksik ögeyi gizlemek için kullanılmaz.
- Yay ayraç ek bilgi, köşeli ayraç alıntıya eklenen açıklama gibi özel görevler taşır.

ÖRNEK

Türk Dil Kurumu (TDK).

AÇIKLAMA

Kısaltma verilmiştir.

ÖRNEK

Oyuncu (kapıya yönelir).

AÇIKLAMA

Sahne yönergesi gösterilmiştir.

ÖRNEK

Bu metinde benzetme (teşbih) var.

AÇIKLAMA

Eş değer terim yay ayraçta verilmiştir.

ÖRNEK

Ömer Seyfettin (1884-1920) öyküler yazdı.

AÇIKLAMA

Yay ayraç yazarın doğum ve ölüm yıllarını ana cümleden ayırır.

2.14 Eğik çizgi

Eğik çizgi, tarih bölümlerini, yan yana yazılan dizeleri veya seçenekleri ayırabilen işarettir.

- Tarih bölümlerini veya yan yana yazılan dizeleri ayırmak için kullanılabilir.

ÖRNEK

04/11/2026.

AÇIKLAMA

Gün, ay ve yıl ayrılmıştır.

ÖRNEK

Gün doğdu / yollar açıldı.

AÇIKLAMA

Dize sınırı aynı satırda gösterilmiştir.

ÖRNEK

Formda evet/hayır seçenekleri var.

AÇIKLAMA

Eğik çizgi iki seçeneği ayırır.

ÖRNEK

Tarih 04/11/2026 olarak yazıldı.

AÇIKLAMA

Eğik çizgi gün, ay ve yılı ayırır.

2.15 Köşeli ayraç

Köşeli ayraç, alıntıya sonradan eklenen açıklamaları veya ayraç içinde ayrıca belirtilmesi gereken bilgileri gösterebilir.

- Bir alıntıda aktaran kişinin eklediği sözleri belirginleştirmek veya ayraçların iç içe kullanımını düzenlemek için kullanılabilir.

ÖRNEK

"O [öğretmen] erken geldi."

AÇIKLAMA

Köşeli ayraç içindeki söz açıklama amacıyla eklenmiştir.

ÖRNEK

"Toplantı [ertesi gün] sürdü."

AÇIKLAMA

Ek bilgi asıl alıntıdan ayrılır.

ÖRNEK

Alıntıda "Oraya [Van'a] döndük." yazıyor.

AÇIKLAMA

Yer adının alıntıyı aktaran kişi tarafından eklendiği gösterilir.

ÖRNEK

"O [öğretmen] bize destek oldu."

AÇIKLAMA

Alıntının içinde açıklama yapan kişinin eklediği bilgi köşeli ayraçtadır.

2.16 Denden işareti

Denden işareti, alt alta gelen tablolarda üst satırdaki aynı sözün tekrar yazılması yerine kullanılabilir.

- Tekrar edilen sütunun değeri açık olmalıdır; farklı bilgi için kullanılmaz.
- Uzun metinde anlamı belirsiz bırakacak biçimde kullanılmamalı; erişilebilirlik veya veri aktarımı gereken tablolarda sözü yeniden yazmak tercih edilebilir.

ÖRNEK

Ders çizelgesinde üst satırda "Türkçe", alt satırda aynı sütunda " bulunuyor.

AÇIKLAMA

Alt satırdaki ders de Türkçedir; üstteki söz tekrar edilmiştir.

ÖRNEK

Malzeme tablosunda ilk satırda "adet", sonraki satırda aynı sütunda " yazıyor.

AÇIKLAMA

Birim bilgisi üst satırdan tekrar alınır.

ÖRNEK

Liste sütununda önce "Ankara", onun altında " yer alıyor.

AÇIKLAMA

Alt satırın aynı sütundaki yer bilgisi Ankara olarak okunur.

ÖRNEK

Tür sütununda "roman"ın altındaki satırda " kullanılmış.

AÇIKLAMA

Aynı sütunda tür bilgisinin roman olarak tekrar ettiği anlaşılır.

Karıştırılan kavramlar

Virgülün kullanılmadığı yerleri bilme

Virgül her bağlaçtan önce veya her kısa durakta konmaz.

- Eş görevli sözcükleri bağlayan ve/veya bağlaçlarının önüne ve arkasına sırf bağlaç var diye virgül eklenmez.
- İkilemelerin arasına da normal kullanımda virgül getirilmez.
- Noktalama yalnız soluk alma yerlerini işaretlemek değildir. Aynı sözlerin ilişkisini ve kime ait olduğunu belirler. Virgül eş görevli ögeleri, hitabı veya ara sözü ayırabilir. Her uzun cümlede özneyle yüklem arasına virgül koymak gerekmez. "Ve, veya" bağlaçlarının yanına otomatik virgül eklenmez. Zarf-fiil veya şart eki görülen her yere de virgül konmaz.

ÖRNEK

Kitap ve defter aldım. Yavaş yavaş yürüdüm.

AÇIKLAMA

İkilemenin iki parçası virgülle ayrılmaz. İlk cümlede kitap ve defter eş görevli ögelerdir; ve bağlacı aralarındaki ilişkiyi kurar.

ÖRNEK

Kalem ve defter aldım.

AÇIKLAMA

"Ve" ile bağlanan eş görevli sözcüklerin arasına virgül konmaz.

ÖRNEK

Elma, armut ve üzüm aldık.

AÇIKLAMA

Eş görevli ögeler virgülle ayrılır. "Ve"den önce ek virgül kullanılmaz.

ÖRNEK

Arkadaşlar, buraya bakın.

AÇIKLAMA

Hitabın ardından virgül gelir.

Tırnak içinde cümle sonu işareti

Doğrudan aktarılan söz kendi soru veya ünlem anlamını taşıyorsa bu işaret tırnak içinde yer alır.

- Tırnaktan sonra aktarma fiiliyle cümle sürüyorsa aktarım yapısı birlikte değerlendirilir.
- İşareti yalnız en son sözcüğe göre seçmek yeterli değildir.

ÖRNEK

Ece, "Ne zaman döneceksin?" diye sordu.

AÇIKLAMA

Soru işareti, aktarılan sorunun sonunda ve tırnak içindedir. Ana cümle sordu yüklemiyle bildirme olarak tamamlandığı için sonunda nokta bulunur.

ÖRNEK

Can "Bekleyin!" diye seslendi.

AÇIKLAMA

Ünlem, aktarılan seslenişe aittir. Bu yüzden tırnağın içindedir.

ÖRNEK

Deniz "Biraz bekleyin." dedi.

AÇIKLAMA

Doğrudan aktarılan cümlenin noktası kapanış tırnağından önce gelir.

ÖRNEK

Ece "Hazır mısın?" diye sordu.

AÇIKLAMA

Soru işareti aktarılan soruya aittir ve tırnağın içinde kalır.

Doğrudan ve dolaylı soruda noktalama

Soru işareti seçerken yalnız cümlede ne zaman, nasıl veya kim sözcüğü bulunmasına bakılmaz.

- Konuşan doğrudan bir soru soruyor mu, yoksa sorulanı mı haber veriyor, belirlenir.
- Kesme, tırnak ve cümle sonu işaretleri de aktarım biçimine göre birlikte denetlenir.
- Doğrudan aktarılan cümlenin soru veya ünlem işareti tırnağın içinde kalır. "Hazır mısın?" diye sordu. Dolaylı soruda ise bütün cümle soru sormaz. "Hazır olup olmadığımı sordu." noktayla biter. Üç nokta tamamlanmamış anlatımı gösterebilir. Her süslü veya duygulu cümlenin sonuna üç nokta eklemek anlamı gereksiz açık bırakır.

ÖRNEK

Öğretmen ne zaman geleceğini sordu.

AÇIKLAMA

Cümle okuyucuya bir soru yöneltmez; öğretmenin sorma eylemini bildirir. Bu nedenle sonuna nokta gelir. Doğrudan aktarımda "Ne zaman geleceksin?" sorusunun soru işareti tırnak içinde korunur.

ÖRNEK

"Yol açık mı?" diye sordu.

AÇIKLAMA

Doğrudan aktarılan soru soru işaretiyle biter. "Yolun açık olup olmadığını sordu." biçiminde soru işareti kullanılmaz.

ÖRNEK

Anahtarın nerede olduğunu sordum.

AÇIKLAMA

Cümlenin bütünü bir soruyu bildirir, soru sormaz. Noktayla biter.

ÖRNEK

Anahtar nerede?

AÇIKLAMA

Doğrudan sorunun sonunda soru işareti bulunur.

İki nokta ile noktalı virgül

İki nokta bir açıklama veya listenin geleceğini bildirir.

- Noktalı virgül ise kendi içinde virgüller bulunan kümeleri ayırabilir.
- Seçimi, işaretten önceki ve sonraki sözlerin yapısı belirler.
- Noktalı virgül içinde virgül bulunan grupları ayırabilir. İki nokta ardından gelecek açıklama veya örneği hazırlar. Bir sözü açıklamak ile bir grubu ötekinden ayırmak farklı işlemlerdir. "Üç malzeme aldım: un, su ve tuz." sözünde liste, "Mert, Ece yürüdü; Can, Ali koştu." sözünde iki grup vardır.

ÖRNEK

Üç renk kullandım: sarı, mavi, kırmızı.

AÇIKLAMA

İlk bölüm, ardından gelecek üç rengin listesini duyurur. Bu nedenle iki nokta kullanılır.

ÖRNEK

İlk rafta roman, şiir, öykü; ikinci rafta sözlük ve atlas vardı.

AÇIKLAMA

İki rafla ilgili gruplar ayrılır. İlk grubun içinde virgüller bulunduğundan noktalı virgül grupların sınırını görünür kılar.

ÖRNEK

Bir sepete elma, armut; öbürüne erik, kiraz koyduk.

AÇIKLAMA

İçlerinde virgül bulunan gruplar noktalı virgülle ayrılmıştır.

ÖRNEK

Mert, Ece ve Can yürüdü; Ali, Seda ve Nil koştu.

AÇIKLAMA

Virgüllü iki grup içeren sıralı cümleler noktalı virgülle ayrılır.

Ayırt etme ve kontrol

• Önce cümlenin kuruluşunu ve anlam bağını okuyun, sonra işareti seçin. Noktalama yalnız nefes alma yerlerini göstermez.

• Doğrudan soruyla bir soruyu bildiren cümleyi ayırın. “Ne zaman geleceksin?” soru işareti alır. “Ne zaman geleceğini sordu.” noktayla biter.

PÜF NOKTASI

Noktalama denetiminde önce cümle sınırlarını, sonra söz gruplarını ve aktarılan sözün sınırını işaretleyiniz.

DİKKAT

Noktalama yalnız nefes alma süresine göre seçilmez. Cümlenin yapısı, söz grupları ve anlatım amacı birlikte değerlendirilir.